

DISKUSSIE

door MARIJKE WALLAGE
RUTGER DE WIT

Na vijf inleidingen werd 's middags het publiek in de gelegenheid gesteld om met de sprekers van gedachten te wisselen. Hier een verslag van de gevoerde discussie.

Duinverordening

Zoals door verschillende inleiders en de werkgroep naar voren werd gebracht is het vanuit het oogpunt van natuurbeheer wenselijk verstuiwingen op een aantal plaatsen in de duinen toe te staan. Klomp wijst erop dat dit in de praktijk in Noord-Holland vaak niet mogelijk is, omdat een provinciale duinverordening stuiven verbiedt. Het is daarom dringend gewenst om een ontheffingsbepaling in de verordening op te nemen.

Bosbeheer

Gezien de grote oppervlakte bos in de Schoorlse duinen trok het bosbeheer in Schoorl de aandacht. Aan Swellengrebel en Buizer wordt gevraagd in hoeverre verjonging en spontane opslag van loofhout plaatsvinden in de Schoorlse duinen en of het bosbeheer hier niet op in kan spelen met als doel het naaldbos om te zetten in loofbos. De vragenstellers gingen ervan uit dat loofbos ekologisch waardevoller is dan naaldbos.

Volgens Swellengrebel vindt spontane opslag alleen plaats in de oudste naaldbossen, waar de grond voldoende verrijkt is. Op de meeste plaatsen lukt het omvormen van naaldbos in loofbos nog niet, hier is het beheer gericht op behoud van het naaldbos. Hij wijst er nog op dat het hier de armste en droogste duinen van Nederland betreft, zelfs in Petten ligt het alweer gunstiger. Overigens betwijfelt Swellengrebel of loofbos in de duinen vanuit natuurlijk oogpunt wel zoveel wenselijker is als naaldbos; het is zijns inziens nog maar de vraag of loofhout wel van nature thuis hoort in dit kalkarme duingebied. S.B.B. plant geen loofhout aan.

Op enkele plaatsen waar sprake is van veel heide in de ondergroei van het bos of waar in een heidevegetatie sterke opslag van bomen plaats gevonden heeft kan gekapt worden ten gunste van een open heidevegetatie. Soms is de bosgrond teveel verrijkt, zodat geen heide meer kan ontstaan, aldus Swellengrebel.

Iemand uit de zaal doet de suggestie om in naaldbos op kleine schaal open gaten te hakken waar zijns inziens spontane opslag van loofhoutsoorten gestimuleerd wordt. Ook is het voor de ekologische variatie en de

bodemvorming gunstig gekapt hout niet te verwijderen. Overigens is men verplicht gekapt naaldbhout te verwijderen hoewel hierop ontheffingen mogelijk zijn.

Buizer spreekt zich uit voor het verwijderen van het zeer sterk verdampende naaldbos. Deze vervanging zal tot gevolg hebben dat het duingebied weer vochtiger wordt hetgeen ten goede komt aan de natuurwaarden (herstel vochtige valleivegetaties). Hij meent dat omvorming van naaldbossen in meer natuurlijke vegetaties (loofbos, heide of buntgras-associatie) vooral kan plaatsvinden waar het schermbos zich erg ver naar het westen uitstrekt, b.v. in het noorden en het zuiden van de Schoorlse Boswachterij. Overigens dient dit geleidelijk te gebeuren. In één keer kaalkappen geeft verrijgende vegetatie; plotselinge verrijking is ongewenst. Hij houdt een pleidooi voor experimenteren m.b.v. richtlijnen van het R.I.N.. In elk geval is grondverzet t.b.v. bebossing, aantasting van de geomorfologie, strijdig met natuurbehoud.

Schermbos of verstuiwingen?

Zowel de werkgroep als Swellengrebel zijn overtuigd van de noodzaak om de binnenduinrand vast te leggen m.b.v. schermbos om de dorpen tegen overstuiwingen te beschermen. Momenteel strekt het schermbos zich heel ver naar het westen uit (plaatselijk meer dan 2 km vanaf de binnenduinrand). Gaande vanaf de zeereep naar het oosten heeft het eerste hoge duin na de uitgestoven vallei al de bestemming schermbos gekregen van S.B.B.. Er wordt gesteld dat op grote afstand van de binnenduinrand verstuiwingen toch makkelijk toegestaan kunnen worden zonder risico van overstuiwingen in de

dorpen. Swellengrebel tekent hierbij aan dat deze verstuiwingen zijns inziens toch onwenselijk zijn, omdat dit stuivend zand als "zandstraler" schade zal aanrichten aan het oostelijker gelegen schermbos. Overigens valt er over grenskorrektes wel te praten met S.B.B.

Op de vraag naar de noodzaak van dennenakkers en afvlakken bevestigde Swellengrebel dat er hier en daar nog moet worden bijgeplant, n.l. daar waar pogingen om het zand door helm-aanplant vast te leggen vergeefs zijn. Leden van de werkgroep brengen alternatieven naar voren als laten stuiven (als het voldoende stuift groeit de helm ook beter) en takken leggen.

Klomp vertelt dat er in de N.W.-hoek van het Zwanenwater (duinen van voormalig eiland 't Oghe) een met Schoorl vergelijkbare situatie bestaat. De kalkarme duinen zijn hier door hun ouderdom ook uitgelooft en zó arm dat niets wil groeien. Wanneer in dit gebied uitstuiwingen plaatsvonden kwam echter al gauw weer rijker materiaal naar boven waarop de vegetatie zich weer ontwikkelde. Ook takken leggen resulteerde na vier jaar al in een bodembedekking met mossen, korstmossen en buntgras in het Zwanenwater. Swellengrebel bevestigt dat verstoven duin vaak weer begroeid raakt. Dit treedt op bij de lagere duinen in Schoorl. Hij is alleen bang dat dit bij de heel hoge duinen niet opgaat. Klomp wijst er echter op dat op Schouwen, waar verstuiwingen in hogere duinen toegestaan worden, het "wandelen" van die duinen mee blijkt te vallen.

Swellengrebel deelt mee dat hij verstuiwingen in verdroogde valleien waar het grondwater niet al te diep zit, zeker in overweging wil nemen. Er kan berekend worden hoeveel zand er uit zal stuiven en afhankelijk hiervan kunnen er experimenten gestart worden. Hij maakt echter bezwaar tegen het laten uitstuiwen van valleien waar het grondwater erg diep zit. Je weet niet wanneer er een einde komt aan de stuifsituatie en mogelijk treedt er overlast op t.g.v. te grote hoeveelheden stuivend zand.

Openbaarheid en inspraak

Een aantal vragen betreffen

openbaarheid en inspraak bij het duinbeheer. Er wordt aan herinnerd dat het Middellange Termijnplan (M.T.P.) Schoorl 1978-'88 indertijd niet openbaar was en zelfs de gemeente Schoorl alleen een uittreksel kon krijgen.

Swellengrebel stelt dat hij niet elke winter opnieuw het M.T.P. wil bespreken, maar antwoordt tenslotte dat het S.B.B. diegene zal beantwoorden die hen met inachtneming van de burgerlijke beleefdheden benadert. Zonder dat omslaat in een situatie van afblaffen en de krant inschakelen is het wat hem betreft afgelopen. Om deze redenen is hij blij dat de discussies op een studiedag als deze gevoerd worden. Klijn (werkgroep Duin en Kust) stelt dat de werkgroep positief wil meewerken aan beheersexperimenten.

Op een voorstel om op voldoende afstand van de binnenduintrand onbegroeide plekken te laten stuiven en natuurlijke ontwikkelingen te begeleiden stelt Swellengrebel dat dit voorstel te vaag is om nu al concrete toezeggingen te doen.

Recreatie

Iemand stelt voor het prikkeldraad dat nu om de jonge bosaanplant wordt gezet te gebruiken om verstuvingsgevoelige stukjes duin tegen betreding te

beschermen. Swellengrebel meent dat prikkeldraad volstrekt onvoldoende is. Ook op dit punt worden door de zaal om experimenten gevraagd.

Op de vraag hoe de recreatieve waarde van het monotone naaldbos verbeterd kan worden antwoordt Van der Ploeg dat dit niet noodzakelijk is omdat de betreffende groep recreanten hierin niet geïnteresseerd zou zijn.

Op de vraag of houtsnipperpaden in voedselarme duingebieden niet verwerpelijk zijn vanwege eutrofiëring antwoordt Klomp dat inderdaad direkt langs zulke paden vervuiling optreedt, maar dat dit overkomelijk is mede omdat ook schelpenpaden wel nadelen hebben. Wil men recreanten toelaten dan moeten er voorzieningen zijn en compromissen gesloten worden.

Klomp vertelt desgevraagd dat de lepelaarkolonie in het Zwanenwater sinds 1945 teruggelopen is van 200 naar 40 à 60 paar. De recente aanwezigheid van de vos heeft nog geen invloed gehad op het aantal broedparen, alleen op het broedresultaat.

Waterwinning

Er wordt naar voren gebracht dat de wateronttrekking door het P.W.N. bij Bergen een sterk verdrogend effect heeft in het zuivel-

delijk deel van het Schoorlse duingebied. Gevraagd wordt naar initiatieven van S.B.B. om hierover actie te ondernemen. Volgens Swellengrebel vindt hierover geen enkel overleg plaats tussen S.B.B., het P.W.N. en andere betrokken instanties.

Besluit

Jan Klijn besluit de discussie. Volgens hem zit er nog een staartje aan de studiedag, waar bij de werkgroep "Duin en Kust" en S.B.B. in overleg treden. Hierbij zal de haalbaarheid van de plannen van de werkgroep ter discussie staan en bekeken worden of de ideeën in het beheer verwerkt kunnen worden. Jan Klijn bedankt alle sprekers, Van Dijk, Klomp, Van der Ploeg, Swellengrebel en Buizer alsmede de voorzitter, George Visser, die het uitstekend gedaan heeft. Speciale dank ging uit naar Swellengrebel "die bereid was om voor dit publiek het vagevuur te trotseren, een vagevuur dat de werkgroep graag in de Schoorlse bossen zou willen steken."

Inmiddels heeft de Werkgroep Duin en Kust n.a.v. de studiedag enige gesprekken gehad met Swellengrebel over het MTP en hun alternatieve beheersvisie. Deze gesprekken zullen in de toekomst worden voortgezet.

red.

(vervolg van blz. 5)

Maar ik verwacht niet dat ik zo ruim in mijn jasje zal komen te zitten met vergunningen. En dus moet ik wel aan de diepte-infiltratie om in de vraag naar water te kunnen voor zien."

Maar zijn de verwachtingen van de toekomstige vraag naar water eigenlijk niet veel te hoog? De Jong: "De oude prognoses zijn inderdaad te hoog gebleken. Toch moet je op onverwachte vraagtoenames voorbereid zijn; extra water produceren gaat niet van de ene dag op de andere."

In de ontspannen eind-van-de-week-sfeer raakt de directeur nogal makkelijk aan het filosoferen over het waterverbruik, waarvan hijzelf eigenlijk denkt dat het niet meer zo erg zal toemen. Bedrijven zijn zuiniger geworden door de hogere tarieven. En de mensen hebben eigenlijk alles al: iedereen heeft een douche en veel afwasmachines zullen er niet meer bijkomen. Kortom: stabilisatie: "We maken in Nederland

zo langzamerhand wel het produkt dat we willen hebben. Het komt nu verder vooral aan op het eerlijker verdelen van het werk."

Op dat moment is het vijf uur. En het lijkt ons asociaal om de werkweek nog te verlengen. Onderweg op de trap naar beneden zegt De Jong nog: "In dat Interimrapport van het IODZH staat veel over het milieu. Ik geloof dat de mensen van het Centrum voor Milieukunde graag vochtige duinvalleities terugzien. Maar ik ben bang dat dat zal tegenvallen. Zelfs als we helemaal ophouden met oppervlakte-infiltratie, komt het waterpeil niet op hetzelfde niveau in evenwicht als een eeuw geleden en zullen vochtige valleities van vroeger nu droogvallen. Want er is in het begin van deze eeuw nogal wat van de binnenduintrand afgegraven."

"Die duinvalleien krijg je pas terug als je nog extra maatregelen treft, zoals het laten uitstuiven van een stuk duin tot op het grondwater. Als ze ons

maar duidelijk vertellen wat ze willen, en wij ons werk kunnen blijven doen, dan willen we daar best aan meewerken. Heus meneer Steenkamp, met waterwinners valt best te praten."

Terwijl ik de trap van het LDM-gebouw afloop, draait de directeur de sleutel om. Hij heeft zijn burcht goed verdedigd, en toch ook alles verteld wat we wilden weten.

(vervolg van blz. 11)

ken. Hieruit blijkt dat het gebied destijds zeer soortenrijk was (281 soorten alleen voor de duinen) en ook veel vochtiger dan nu. Met name plantesoorten van heiden, venen, schraallanden en kalkmoerassen (volgens de standaardlijst) zijn verdwenen. Zo komen soorten als moeraskartelblad, harlekijn, parassia, maanvaren en grote muggerorchis thans niet meer voor in de Grafelijksduinen.

Marc Janssen